

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи

Кафедра теорії і методики початкової освіти

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОСТУП

*Матеріали V Всеукраїнського круглого столу з міжнародною
участю*

Луцьк – 2025

УДК 37.014.3 (477) (08)

П 24

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету педагогічної освіти та соціальної роботи (протокол № 4 від 18.11.2025 р.)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

ПРИМА Раїса Миколаївна (головний редактор), доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики початкової освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)

АНТОНЮК Володимир Зіновійович, кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету педагогічної освіти та соціальної роботи, Волинський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)

ВІТЮК Валентина Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики початкової освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)

БІДА ОЛЕНА АНАТОЛІЇВНА, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти, Закарпатський угорський університет ім. Ференца Ракоці II (м. Берегово).

ПРИМА Дмитро Анатолійович, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри теорії і методики початкової освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)

ДАНИЛЮК Оксана Климівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики початкової освіти, Волинський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)

СНОЖАК Małgorzata, dr hab., prof. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Koordynator Zespołu ds. Współpracy z Otoczeniem Zewnętrznym na Wydziale Pedagogiki i Psychologii, Kierownik Laboratorium Badań nad Neuroedukacją, Kierownik Interdyscyplinarnego Zespołu Badawczego "NeuroEduLab" (Polska)

***Педагогічний поступ** : збірник матеріалів V Всеукраїнського круглого столу з міжнародною участю (Луцьк, 25 листопада 2025 р.) / За заг. ред. проф. Пріми Р. М. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2025. 95 с.*

У збірнику представлені матеріали доповідей учасників круглого столу міжнародною участю «Педагогічний поступ», які відображають актуальні питання педагогіки вищої школи, освітньо-наукових новацій у вітчизняній освіті, теорії і практиці початкової освіти.

Адресується науково-педагогічним працівникам, здобувачам вищої освіти, учителям. Матеріали подано в авторській редакції.

ЗМІСТ

Бережнюк Катерина	
ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФОНЕТИКИ	6
Буднік Богдан	
ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ УЧНІВ ЗАСОБАМИ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ	9
Бурчак Мар'яна	
РОЛЬ STEM-ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	11
Гдира Іван	
АКВАРІУМ ЯК ЗАСІБ STEAM-НАВЧАННЯ В ШКІЛЬНІЙ ТА ПОЗАШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ	13
Гладій Марта	
СТРАТЕГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МІКРОІН'ЄКЦІЇ З ВИКОРИСТАННЯМ ВІЗУАЛІЗАЦІЙ У ФОРМУВАННІ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	16
Гончарук Ольга, Градовий Володимир	
МОДЕЛЮВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ СИТУАЦІЙ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ	19
Гурська Діана	
КРАЄЗНАВЧА РОБОТА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ	22
Дідицька Софія	
ТВОРЧЕ МИСЛЕННЯ ЯК НАУКОВИЙ ФЕНОМЕН	23
Ковалюк Вікторія	
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ	26
Козак Катерина	
ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	29
Куса Галина	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	31
Лоза Юлія	
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	34
Лопухович Дарія	
ФОРМУВАННЯ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ФРАНЦІЇ	37
Махновець Володимир	
ПРАВОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ	

ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ: АСПЕКТИ ЗМІСТОВОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ...	40
Махновець Ольга	
СПЕЦИФІКА ВИКОРИСТАННЯ ЧАТ-БОТІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	43
Мовчун Лілія	
СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ХУДОЖНЬО-ТВОРЧІ ЗДІБНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ»	46
Нагорна Катерина	
ГРОМАДЯНСЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК КЛЮЧОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ	49
Огороднік Іванна	
ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	51
Охота Валерія	
ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	55
Паламар Наталя	
СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «КРЕАТИВНЕ МИСЛЕННЯ» ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ У МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ	58
Повх Ольга	
ТВОРЧІ ЗДІБНОСТІ ЯК ПРЕДМЕТ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	60
Рожко Марія	
ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА	63
Рубель Богдан, Рубель Ольга	
РОЗВИТОК ХУДОЖНЬО-ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ НЕТРАДИЦІЙНИХ ТЕХНІК МАЛЮВАННЯ	65
Савсюк Марія	
СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА	68
Сахнюк Дарина	
ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ STEAM-ПРОЄКТІВ: ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ	71
Старожинська Марія	
СУТНІСТЬ І ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «SOFT SKILLS»: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ	73
Сяо Шихань	
ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА	75
Троцюк Марія	
ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У СЕРЕДОВИЩІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	78
Хомич Надія	
ТИПИ ЛОГІЧНИХ ЗАДАЧ ТА ЇХ РІЛЬ У РОЗВИТКУ ЛОГІЧНОГО	

МИСЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	81
Ху Хунжуй	
СОЦІАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ	
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ: ОГЛЯД ДЕФІНІЦІЙ	84
Чжан Енсі	
СУТНІСТЬ І ЗМІСТ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	87
Чубірка Рийка	
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА	89
Шульська Катерина	
ФОРМУВАННЯ ОБЧИСЛЮВАЛЬНИХ	
НАВИЧОК ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	
В ПРОЦЕСІ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ СЮЖЕТНИХ ЗАДАЧ	91
Цюп'ящук Ольга	
STEAM-ПРОЄКТ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ	
ПРИРОДНИЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ	
ІШКОЛЯРІВ: ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ	94

Під час проєктної діяльності здобувачі початкової освіти підвищують рівень організаційних і комунікативних навичок, вчать планувати власну діяльність та діяльність усієї групи, приймати важливі рішення і, що найголовніше, нести за них відповідальність.

Джерела та література

1. Андрєєв Г. П. До сторіччя методу проєктів [Текст] / Г.П. Андрєєв, Н.І. Бугаєв, О.І. Міхалева, М.М. Романов. Шкільні технології. 2005. №4. С. 29-30..
2. Кішан Н. Проєктна діяльність у Новій українській школі. *Педагогічний вісник Поділля*. 2022. № 1. С. 21–22.

Куса Галина – магістрантка факультету педагогічної освіти та соціальної роботи кафедри теорії і методики початкової освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент **Катерина Десятник**

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

В умовах сучасного світу, що характеризується невизначеністю та нестабільністю, здатність до адаптації та ефективної соціальної взаємодії стає не просто важливою, а невід’ємною частиною успішної інтеграції особистості в суспільство. Прояв активності у взаємодії із соціумом, вміння будувати гармонійні відносини в різних соціальних групах, здатність аналізувати соціальну ситуацію, запобігати та вирішувати конфлікти, приймати зважені рішення й нести відповідальність за свої дії є важливими навичками особистості на етапі її становлення.

Проблема формування соціальної компетентності дітей різного віку знайшла відображення у працях українських та зарубіжних вчених: М. Гончарової-Горянської, М. Горенбурга, О. Запорожець, С. Калачківської, Ю. Кеннінга, О. Кононко, Ю. Коротиної, В. Кузьменко, С. Ладивір, Л. Лепіхової, О. Михайлова, М. Михайленко, Д. Равен, В. Радула, В. Слота, Л. Сохань, Х. Спанярда, Г. Цетліна, В.Шахрай та ін.

Згідно з Концепцією «Нової української школи», Державного стандарту початкової освіти, який відображає вимоги до обов’язкових результатів навчання здобувачів освіти, соціальна компетентність передбачає виявлення поваги та толерантності до інших, уміння конструктивно співпрацювати, співчувати та діяти в конфліктних ситуаціях, зокрема пов’язаних з різними проявами дискримінації. Дбайливе ставлення до особистого, соціального і фізичного добробуту та здоров’я, дотримання здорового способу життя; розуміння правил поведінки і спілкування, що є загальноприйнятими в різних спільнотах і середовищах, спроможність діяти в умовах невизначеності та багатозадачності [1].

Як наголошує О. Пуліч [4, с. 187], виховні навички, отримані в процесі навчання, є фундаментальною базою для формування соціальної компетентності. Розвиток соціальної компетентності є ключовим аспектом

соціалізації особистості, який вимагає комплексного та системного підходу. Важливим є накопичення досвіду активної взаємодії у різноманітних соціальних контекстах, що сприяє формуванню соціальних навичок та знань.

Формування соціально-емоційних навичок молодших школярів потребує запровадження спеціальних освітніх програм, методик та технологій у навчальний процес, активного впровадження освітніх ініціатив серед батьків, а також створення безпечного освітнього середовища [3, с. 525].

Тому формування соціальної компетентності молодших школярів у середовищі початкової школи, на нашу думку, має здійснюватись у таких напрямках:

- використання виховного потенціалу інтегрованого курсу «Я досліджую світ»;
- практика проведення ранкових зустрічей;
- проведення позакласної та позаурочної виховної роботи у формуванні соціальної компетентності молодших школярів.

Як показує аналіз Державного стандарту початкової освіти [1], найбільшою мірою сприяє формуванню соціальної компетентності навчальна дисципліна «Я досліджую світ», яка має інтегрований характер і чітко виражену виховну соціальну спрямованість. Особливість курсу полягає в тому, що його зміст багатоплановий: це і розвиток навичок взаємодії у сім'ї, колективі, суспільстві завдяки активному спілкуванню з соціальним оточенням; формування основ споживчої культури, уміння самостійно прийняти рішення щодо власної поведінки у різноманітних життєвих ситуаціях; оволодіння моделями поведінки, які відповідають чинному законодавству України, загальноприйнятим нормам моралі та права.

Аналіз програм і підручників «Я досліджую світ» показав, що у їх змісті закладений значний потенціал для формування соціальної компетентності молодших школярів, але, цього є недостатньо для повноцінного процесу формування умінь і навичок соціальної поведінки. На уроках «Я досліджую світ» учні отримують достатню кількість інформації щодо засвоєння норм і правил поведінки, теоретично знають, як вести себе, але на практиці так не поведуться. Це відбувається тому, що дорослі обмежуються словесними формами виховання, мало вправляючи дітей у правильній соціальній поведінці.

Тому для роботи на уроці «Я досліджую світ» нами було обрано методи виховної роботи, в яких би поєднувалась активна інтелектуальна і практична діяльність дітей: етичні бесіди з елементами інсценізації, драматизації, ігри, аналіз ситуацій морального змісту, власного досвіду, система тренінгових вправ, колективно творчі справи. При цьому важливо опиратися на емоції дітей. Учитель дає можливість учням відчувати духовне задоволення від гарного вчинку, зрозуміти, наскільки принижує людину негідна поведінка, які гіркі переживання виникають у того, кому нанесли образу і як важко пережити негативне ставлення.

Значний виховний потенціал у формуванні соціальної компетентності має *практика проведення ранкової зустрічі* – один із перших методів,

орієнтованих на учня, які застосовують учителі у своїх класах.

Ранкова зустріч це основа того, якими ми хочемо бачити наші класи, наші спільноти або наші суспільства. Піклування один про одного, відчуття безпеки, якої вистачає для того, аби ділитись важливими ідеями та досвідом, готовність допомагати друзям – це саме ті якості, що віддзеркалюють ранкові зустрічі.

Ранкова зустріч є запланованою, структурованою зустріччю, яка займає важливе місце в повсякденному розкладі діяльності класу, де панує атмосфера піклування та відповідальності. Ми переконані в особливій ролі ранкової зустрічі у формування соціального інтелекту дітей і варто присвячувати 15–25 хвилин на початку дня, аби створити позитивну атмосферу в учнівському колективі на весь навчальний день у школі [2].

Такі заняття дають змогу опанувати різноманітні соціальні навички, які об'єднують дитячий колектив. Під час них ми використовували вправи, які навчали учнів: висловлювати свої думки таким чином, щоб їх зрозуміли інші; уважно слухати, коли говорять інші; розв'язувати власні проблеми за допомогою слів; пропонувати свої ідеї групі.

Завдяки ранковим зустрічам школярі переходять від зосередження уваги на власній особистості до взаємодії з іншими. Соціальними перевагами зустрічей є: розвитку емпатії, активному слуханню однолітків, діти навчаються розуміти позицію інших людей. Уміння сприйняти точку зору іншої людини сприяє розвитку толерантності, виховує повагу до думки інших. Такі соціальні навички допомагають людям жити у взаємній повазі, створюють умови для позитивного, відкритого спілкування між окремими членами суспільства.

У *позаурочній виховній роботі* необхідно створювати такі умови, щоб молодший школяр відчув необхідність застосувати знання на практиці, збагачував свій практичний досвід. Зокрема використання сюжетно-рольової гри, яка є технологією апробації дитиною соціальних ролей, зміцнення дружніх стосунків між школярами (гра «Динозавр»); написання листів («Лист другу, який захворів», «Лист мурашки. Чому я такий?», «Снігова Королева») сприяють формуванню готовності дітей надавати підтримку близьким, розвитку адекватної самооцінки, допомагають дитині побачити в кожній людині позитивні риси характеру. Як діяти в конфліктній ситуації, як уникнути конфлікту, цьому навчає вправа «Коло вибору».

Розвинути вміння здобувачів початкової освіти відчувати стан іншої особи і розуміти власні відчуття, розпізнавати емоції допомагають завдання «Вчимось розрізняти емоції та почуття», «Усвідомлюємо й називаємо емоції», «Аналізуємо свої емоції та почуття», «Вивчаємо сильні сторони своєї особистості», «Визначаємо емоції: роздратування, ревності».

Робота над проектами навчає учнів співпрацювати, відкривати у собі здібності лідерів, відчувати себе членом команди, брати на себе відповідальність. Таким чином, відбувався соціальний розвиток молодшого школяра.

Використання у позакласній та позаурочній виховній роботі потенціалу

народної творчості (ігри, прислів'я, приказки, притчі, казки) розвивають здатність до співпраці, прищеплюють школярам доброту, формують повагу, що сприяє зміцненню колективу класу. За допомогою театральної діяльності школярі вчаться проживати різні життєві ситуації, краще пізнавати себе й соціум, формувати адекватну соціальну поведінку.

Вагомим аспектом в організації роботи вихователя щодо формування соціальної компетентності у школярів є педагогічна взаємодія з батьками учнів.

Отже, процес формування соціальної компетентності здобувачів початкової освіти має передбачати таку організацію виховного процесу, яка спрямована на забезпечення всебічного розвитку і виховання соціально компетентної особистості, готової до конструктивної взаємодії і соціально значимої діяльності, сприятиме набуттю учнями досвіду успішної соціальної співпраці як в навчальній діяльності, так і в суспільному житті.

Джерела та література

1. Державний стандарт початкової освіти (від 21 лютого 2018 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>
2. Посібник «Виховний проєкт «Ранкові зустрічі» як засіб формування креативної особистості». *На урок: освітній проєкт*. URL: <https://naurok.com.ua/posibnik-vihovniy-proekt-rankovi-zustrichi-yak-zasib-formuvannya-kreativno-osobistosti-41704.html>
3. Пріма Р., Пріма Д., Десятник К. До питання формування соціально-емоційних навичок молодших школярів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2025, № 1 (141). С. 520–527. doi: [10.24139/2312-5993/2025.01/520-527](https://doi.org/10.24139/2312-5993/2025.01/520-527)
4. Пуліч О. А. Проблематика соціальної компетентності в теорії і практиці психологічної науки. *Габітус*. 2024. Вип. 58. С. 184–188.

Лоза Юлія – студентка факультету педагогічної освіти та соціальної роботи кафедри теорії і методики початкової освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і методики початкової освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки **Наталія Іовхімчук**

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Проблема формування читацької діяльності молодших школярів засобами інноваційних технологій відображена у працях багатьох українських і зарубіжних учених. У вітчизняній педагогіці питання розвитку дитячого читання, читацької активності та формування читацьких умінь у початковій школі посідає вагоме місце у наукових дослідженнях.

Важливий внесок у розроблення технологій формування читацьких навичок зробили М. Вашуленко, О. Савченко та ін. Серед науковців, які досліджували розвиток читацької самостійності та інтересу в умовах використання інноваційних технологій, варто назвати Н. Бібік, Г. Гнаткову,